

Nota van toelichting

De toelichting wordt mede gegeven namens de Staatssecretaris van Economische Zaken.

Algemeen deel

§ 1. Inleiding

Het onderhavige besluit bevat een wijziging van het in het Staatsblad 2013, 370 bekendgemaakte Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 (hierna het Besluit) op een drietal belangrijke punten:

- a) de experimenten met de vakmanschaproute worden uitgebreid met een doorlopende leerroute van de kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo naar een vakopleiding in het mbo (mbo3);
- b) met de invoering van de beroepsroute worden ook experimenten mogelijk met doorlopende leerroutes in de sectoren/opleidingsdomeinen economie en administratie, alsmede zorg en welzijn; de titel beroepsroute wordt de algemene benaming voor een doorlopende leerroute voor doorstroming naar de middenkaderopleiding. De titel technologieroute mag blijven worden gebruikt voor reeds toegekende experimenten en daaruit volgende cohorten in de technische en groene sectoren. Verder mag voortaan ook vanuit de kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo de beroepsroute worden gevolgd, die opleidt voor een diploma middenkaderopleiding.
- c) in verband met de doorlopende leerroutes worden thans specifieke voorschriften ingevoerd qua studieduur en onderwijstijd. Dit is nodig vanwege de wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs ten behoeve van het bevorderen van doelmatige leerwegen in het beroepsonderwijs en het moderniseren van de bekostiging van het beroepsonderwijs (Stb. 2013, 288; hierna doelmatige leerwegen in het mbo) per 1 augustus 2014 en de wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs (TK 2013-2014, 34 010, nr. 2) met ingang van 1 augustus 2015.

§ 2. Wat is de aanleiding?

In de brief van het kabinet van 2 juni 2014 (TK 2013-2014, 31524, nr. 207) inzake een toekomstgericht middelbaar beroepsonderwijs is geconstateerd dat het onderwijs in Nederland erg gedifferentieerd is, waardoor het voor jongeren soms lastig is om op de juiste plek terecht te komen. Daarom moet het onderwijs worden aangeboden in leerroutes die aansluiten bij de talenten van jongeren. Het kabinet wil daarom zorgen voor beter herkenbare onderwijsroutes en een soepele overgang tussen het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dit wijzigingsbesluit geeft daar invulling aan.

In de eerste plaats zullen vanaf het school- en studiejaar 2016-2017 de experimenten met de vakmanschaproute worden uitgebreid met een doorlopende leerroute van de kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo naar een beroepsopleiding op niveau 3. Daarnaast start een experiment met de 'beroepsroute' op mbo4-niveau. Naar verwachting wordt hiermee de doorlopende leerlijn vanuit het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

(vmbo) naar het mbo verbeterd. De zogenoemde beroepsroute is een verbreding van de technologieroute naar de overige sectoren of opleidingsdomeinen in het vmbo respectievelijk mbo.

Met deze experimenten worden de leerroutes geïntegreerd en geïntensiveerd (en daarmee mogelijk verkort). Daardoor kunnen scholen en instellingen aantrekkelijker beroepsonderwijs aanbieden aan leerlingen die al vroeg een duidelijke oriëntatie op een bepaalde beroepsrichting hebben. Met de uitbreiding van het experiment kan in bijna de volle breedte van het mbo (namelijk de niveaus 2 tot en met 4 en in alle opleidingsdomeinen) worden onderzocht hoe een goede doorlopende leerlijn vmbo-mbo tot stand kan komen en hoe een meer aantrekkelijke beroepsroute kan worden vormgegeven.

Vraag vanuit het onderwijsveld

De op dit moment lopende experimenten voor de vakmanschaproute en de technologieroute zijn aangekondigd in de brief, getiteld Focus op Vakmanschap, (Kamerstukken II 2010-2011, 31524, nr. 88) en waren mede een vervolg op de vm2-experimenten. Met het Besluit, zoals dat op 1 januari 2014 in werking is getreden, is er door de toenmalige minister van Onderwijs voor gekozen om voorzichtig te starten en de experimenten te beperken tot niveau 2 en niveau 4 en in niveau 4 bovendien alleen voor de sectoren/opleidingsdomeinen techniek en landbouw. De reikwijdte is bij de start destijds bewust beperkt gehouden omdat de ervaringen die met vm2 waren opgedaan niet uitsluitend positief waren.

Sindsdien is echter geconstateerd dat er ten eerste behoefte bestaat bij scholen om ook routes te kunnen inrichten naar mbo niveau 3 (de vakopleidingen) en in de tweede plaats voor niveau 4 (de middenkaderopleiding) ook in andere opleidingsdomeinen dan techniek en landbouw. Dit geldt bijvoorbeeld voor opleidingen in de zorg, die met name op hogere mbo-niveaus interessant zijn vanwege de vraag op de arbeidsmarkt. Kort na de inwerkingtreding van het Besluit werd al duidelijk dat het door scholen en instellingen als een gemis werd ervaren dat er geen experimenten op mbo niveau 3 konden worden ingericht. Er was overweldigende belangstelling voor de vakmanschaproute, met name in de techniek, maar voor zorg en welzijnsopleidingen was het aantal aanvragen beperkt.

§ 3. Wat is het probleem?

Uitbreiding huidig experimenteerkader

De wijziging van het Besluit voorziet, zoals hierboven aangegeven, vooral in de uitbreiding van de vakmanschaproute naar niveau 3 en de uitbreiding van de technologieroute naar andere sectoren als het gaat om de doorlopende leerroute op niveau 4. Daarvoor is de probleemomschrijving als volgt.

Uit reacties van scholen en instellingen is gebleken dat het ontbreken van de mogelijkheid om een doorlopende leerroute in te richten vanuit het vmbo naar het mbo op niveau 3 een groot gemis is. Tot nu toe was het voor vmbo-leerlingen in de kaderberoepsgerichte leerweg niet erg gunstig om te kiezen voor de vakmanschaproute, want deze leidt op tot mbo niveau 2, terwijl de meest aangewezen route voor kaderleerlingen een rechtstreekse doorstroom

naar mbo niveau 3 is. De uitbreiding van de vakmanschaproute naar mbo niveau 3 lost dit probleem op.

Daarnaast is er in de sector zorg en welzijn minder vraag naar opgeleiden op niveau 2 is maar des te meer naar opgeleiden op niveau 3 en 4. In deze sector was tot nu toe nog weinig belangstelling voor de vakmanschaproute. De verwachting is dat met de thans voorziene uitbreiding ook voor de zorg- en welzijnsopleidingen meer doorlopende leerlijnen zullen worden ingericht.

Voor mbo niveau 4 was het op grond van het Besluit tot nu toe alleen mogelijk om een doorlopende leerroute in te richten van vmbo gemengde en theoretische leerweg (gl/tl) naar de technische en groene domeinen in het mbo. Destijds is hiervoor gekozen, in lijn met het topsectorenbeleid, om speciaal deze domeinen de mogelijkheid te geven een experiment in te richten. Inmiddels is gebleken dat ook vanuit andere opleidingsdomeinen vraag is naar aantrekkelijke doorgaande leerroutes, waardoor leerlingen een eventueel verkorte en intensieve beroepsopleiding kunnen volgen. Vanwege deze uitbreiding zal voortaan het begrip 'beroepsroute' worden gehanteerd voor alle doorlopende leerroutes met doorstroming naar de middenkaderopleiding (mbo 4). Reeds toegekende technologieroutes mogen als zodanig blijven worden aangeduid voor de experimenten in de technische en groene sectoren, omdat artikel 12 van het Besluit daartoe het recht geeft. Scholen en instellingen mogen er ook voor kiezen voortaan de term beroepsroute te hanteren.

Overigens is het nu nog niet mogelijk uitspraken te doen over het effect van de bestaande experimenten. Zij zijn immers net van start gegaan. Wel blijkt uit de ervaringen met vm2 dat een geïntegreerde leerroute vmbo-mbo2, indien deze goed wordt uitgevoerd, de voortijdige schooluitval doet afnemen en zorgt voor een betere doorstroom van vmbo naar mbo.

Doorlopende leerroute kaderberoepsgerichte leerweg vmbo naar mbo 4

Leerlingen met een diploma kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo zijn op grond van artikel 8.2.1., eerste lid, onderdeel a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs toelaatbaar tot een middenkaderopleiding (niveau 4) van het mbo. Tot nu toe was in het kader van de technologieroute de mogelijkheid van een doorlopende leerroute beperkt tot de gemengde en de theoretische leerweg in het vmbo. Met de onderhavige wijziging wordt de mogelijkheid geopend voor het inrichten van de beroepsroute met een doorlopende leerlijn voor leerlingen in de kaderberoepsgerichte leerweg naar mbo niveau 4.

Aanpassing aan wijzigingen in de WEB en de WVO

Per 1 augustus 2014 is een wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs (hierna: WEB) in werking getreden inzake de doelmatige leerwegen in het mbo. Als gevolg van deze wetwijziging wordt voor de beroepsopleidingen in het mbo een studieduur voorgeschreven (nieuw artikel 7.2.4a WEB) en worden meer concrete eisen aan het onderwijsprogramma gesteld met betrekking tot voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming (gewijzigd artikel 7.2.7 WEB). Omdat voornoemde wetwijziging nog niet in werking was getreden op het moment van inwerkingtreding van het onderhavige Besluit (1-

1-2014) was hier nog geen rekening mee gehouden. Zo staat sinds 1 augustus 2014 artikel 7.2.4a WEB over de studieduur in de meeste gevallen in de weg om verkorting van de studieduur binnen het experiment in het mbo mogelijk te maken. Ook de mogelijkheden voor gedeeltelijke integratie of parallel aanbod van leerinhouden vmbo en mbo worden feitelijk beperkt. Daarenboven geldt dit argument na inwerkingtreding van het voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 6g en 6g1 van de Wet op het voortgezet onderwijs (Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet medezeggenschap op scholen en de Wet voortgezet onderwijs BES ter modernisering en vereenvoudiging van de normen voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs (Staatsblad 2015, ...; TK 2013-2014, 34 010, nr. 2). Met deze wet zijn de voorschriften over de studieduur in het vmbo gewijzigd.

Om de hierboven genoemde redenen is het noodzakelijk om voor experimenten die in dit besluit worden geregeld, afwijkingen van deze wettelijke voorschriften mogelijk te maken en te voorzien in specifieke vervangende voorschriften qua studieduur en onderwijstijd. Gezien de uitgangspunten van de wet doelmatige leerwegen in het mbo (Stb. 2013, 288) kan deze afwijking echter niet onbeperkt worden toegestaan. Tot deze uitgangspunten behoren dat alle opleidingen binnen het (bekostigd) beroepsonderwijs intensief en volwaardig worden aangeboden en dat ondoelmatige leerroutes worden teruggedrongen. Het is daarom noodzakelijk ten aanzien van de studieduur en de onderwijsuren vervangende voorschriften te geven voor deze leerroutes.

§ 4. Wat is het doel?

In artikel 2, tweede lid, van het Besluit zijn zeven doelen geformuleerd. Deze doelen veranderen niet door deze wijziging van het Besluit. De uitbreiding van het experiment draagt naar verwachting bij aan het realiseren van die doelstellingen. Alleen de zevende doelstelling omtrent het terugdringen van het tekort op de arbeidsmarkt van goed opgeleide technische mensen wordt met de wijziging van dit besluit uitgebreid met een meer algemene doelstelling, namelijk om de aansluiting op de arbeidsmarkt in alle sectoren te verbeteren. Het betreft daarmee de volgende doelstellingen:

1. de doorstroming van leerlingen van het voorbereidend beroepsonderwijs en het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs naar het middelbaar beroepsonderwijs verbeteren;
2. meer leerlingen van de gemengde en theoretische leerweg kiezen voor een leerroute vmbo naar het beroepsonderwijs;
3. de programmatische aansluiting van de vmbo-leerwegen op het beroepsonderwijs verbeteren;
4. het onderwijsproces doelmatig organiseren;
5. zo mogelijk de opleidingsduur verkorten;
6. het aantal voortijdig schoolverlaters verder terugdringen, en
7. de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt verbeteren en voor de technologieroute: een bijdrage leveren aan de vermindering van het tekort aan technisch opgeleide mensen op de arbeidsmarkt in de technieksector.

§ 5. Inhoud van dit wijzigingsbesluit

De uitbreiding van de experimenten met dit Besluit is voor het eerst van toepassing met ingang van het school- en studiejaar 2016-2017. Zoals eerder gemeld gaat het daarbij om het uitbreiden van de vakmanschaproute naar mbo-niveau 3, alsmede de uitbreiding van de technologieroute naar andere sectoren (beroepsroute) op mbo niveau 4. Vanwege deze wijzigingen zijn enkele artikelen die eerst betrekking hadden op een specifieke route veralgemeniseerd. Daarnaast is van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele kleine of technische verduidelijkingen aan te brengen.

In de aanvraag voor een experimentele leerroute moeten de vmbo-school en de mbo-instelling samen aangeven hoe ze zullen gaan samenwerken, hoe ze de route gaan inrichten, hoe ze de daartoe noodzakelijke organisatie hebben ingericht en welke planning zij zullen hanteren. Zij moeten daarmee aantonen dat deze punten voldoende zijn uitgewerkt om de route succesvol van start te kunnen laten gaan. De aanvragen worden beoordeeld op basis van de voorschriften in het Besluit en de daarbij behorende uitvoeringsregeling. Als hieraan is voldaan, een verantwoorde start mogelijk is en er met name geen onaanvaardbare risico's voor de betrokken leerlingen zijn, dan mag het experiment van start gaan.

Het Besluit en de daarop gebaseerde experimenten hebben een looptijd van 2014 tot 2022. Er is gekozen voor de maximale duur van een experiment van acht jaren, zodat meerdere cohorten gedurende deze periode kunnen worden afgerond. Dit wijzigingsbesluit maakt geen verlenging van de experimenteelperiode nodig.

Een vakmanschaproute naar mbo niveau 2 duurt drie tot vier jaar en een beroepsroute (inclusief technologieroute) vier tot zes jaar. Nu de nieuwe routes vanaf school- en studiejaar 2016-2017 van start kunnen gaan, betekent dat voor de beroepsroute dat er binnen de rest van de experimentperiode nog twee cohorten kunnen starten; ervan uitgaande dat de beroepsroute in de meeste gevallen maximaal vijf jaar duurt (de zesjarige studieduur is alleen aan de orde ingeval voor de gebruikte mbo-kwalificatie een reguliere studieduur van vier jaar is toegestaan en er geen verkorting in de leerroute wordt toegepast).

Vervangende voorschriften studieduur en urennorm onderwijsprogramma
Op de onderdelen studieduur en onderwijstijd wordt een mogelijkheid tot afwijking van de WEB op het gebied van studieduur en onderwijstijd geïntroduceerd, in verband met de gewijzigde WEB (invoering van de doelmatige leerwegen in het mbo) sinds 1-8-2014. Hiervoor geeft dit besluit thans vervangende voorschriften. Deze hebben wat betreft de onderwijstijd ofwel het onderwijsprogramma betrekking op de doorlopende leerroute als geheel, zonder onderscheid te maken tussen vmbo en mbo. Daardoor wordt op dit punt tevens afgeweken van de WVO. Temeer in verband met de wijziging van de WVO in artikel 6g en 6g1 waarbij een urennorm voor het onderwijsprogramma voor de gehele studieduur is vastgesteld in plaats van per leerjaar. Artikel 6 van het Besluit beperkt de mogelijke verkorting van de studieduur van een experimentele leerroute tot ten hoogste één studiejaar. Alleen indien de experimentele leerroute vanuit bovenbouw vmbo doorstroomt naar een éénjarige basisberoepsopleiding, is geen verkorting mogelijk: er wordt

uitgegaan van een studieduur van ten minste drie jaar. In de overige gevallen blijft ook een doorlopende leerroute zonder verkorting mogelijk.

Nu de voorgeschreven studieduur van de vakmanschap- of beroepsroute door de mogelijkheid van verkorting per niveau kan verschillen, worden de normen voor de minimale omvang van het onderwijsprogramma gerelateerd aan de ten minste te programmeren studieduur, dat wil zeggen de studieduur indien de doorlopende leerweg wordt verkort.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een programma in de beroepsopleidende leerweg (BOL) waarvoor de normen in artikel 6a zijn bepaald en een programma in de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) waarvoor de urennormen in artikel 6b van dit besluit zijn bepaald. In beide gevallen dient het onderwijsprogramma te bestaan uit voldoende begeleidde onderwijsuren en voldoende uren beroepspraktijkvorming. Hierbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de wettelijke normen zoals bepaald in artikel 7.2.7., derde en vierde lid, van de WEB. In onderstaande tabellen wordt dit inzichtelijk gemaakt. Alle getallen in tabellen 2 en 3 staan voor de minimaal vereiste klokuren in een studiejaar indien aangegeven of anders in totaal.

Wat betreft de beroepsbegeleidende leerweg geldt dat een leerling pas na afloop van zijn volledige leerplicht, in de meeste gevallen na het bereiken van de leeftijd van 16 jaar, mag deelnemen aan de BBL. Dat zal doorgaans pas het geval zijn vanaf het derde studiejaar van een experimentele leerroute. Daarom zijn er in artikel 6b, derde lid, specifieke urennormen gesteld voor het onderwijsprogramma vanaf dat derde jaar.

Tabel 1, behorende bij artikel 6, mogelijke studieduur doorlopende leerlijn (d.l.l.)

d.l.l. naar mbo niveau:	normale studieduur	Mogelijke studieduur met d.l.l.
2 (eenjarige basisberoepsopleiding)	2+1=3	3
2 (tweejarige basisberoepsopleiding)	2+2=4	3
3 (tweejarige vakopleiding)	2+2=4	3
3 (driejarige vakopleiding)	2+3=5	4
4 (driejarige middenkaderopleiding)	2+3=5	4
4 (vierjarige middenkaderopleiding)	2+4=6	5

Tabel 2, behorende bij artikel 6a, onderwijsprogramma BOL-variant

Studieduur doorlopende leerroute in volledige studie jaren	omvang onderwijsprogram in totaal	begeleide onderwijs-uren	klokuren bpv
3 studie jaren	2700	1800	450
4 studie jaren	3700	2300	900
5 studie jaren	4700	2800	1200
6 studie jaren	5700	3200	1200

Tabel 3, behorende bij artikel 6b, onderwijsprogramma BBL-variant

studieduur doorlopende leerroute in volledige studie jaren	omvang onderwijs-programma in het eerste en tweede studiejaar d.l.l.	omvang onderwijs-program vanaf het derde studiejaar	begeleide onderwijs-uren vanaf het derde studiejaar	Bpv
3 studie jaren	2000	850	200	610
4 studie jaren	2000	1700	200 per jaar	1220
5 studie jaren	2000	2550	200 per jaar	1830
6 studie jaren	2000	3400	200 per jaar	2300

§ 6. Wat zijn de gevolgen?

Financiële aspecten

Net als bij de al bestaande experimenten van de vakmanschaproute en de technologieroute is er aan de uitbreiding van deze routes naar niveau 3 en naar andere sectoren/opleidingsdomeinen geen extra bekostiging verbonden. Vmbo-scholen en mbo-instellingen krijgen meer ruimte om samen te werken en doorlopende leerroutes in te richten. Zij kunnen eventuele meerkosten van de doorlopende leerroutes financieren vanuit de reguliere bekostiging voor vmbo en mbo. De kostentoerekening is geregeld in artikel 9 van het Besluit. De wijziging van het Besluit vindt derhalve budgetneutraal plaats.

Administratieve lasten en nalevingskosten

Voor de administratieve lasten en nalevingskosten geldt dat die alleen ontstaan bij vrijwillige deelname aan een experiment. Zoals vermeld op bladzijde 23 van de nota van toelichting bij het Besluit zoals bekendgemaakt in het Staatsblad 2013, 370 bedragen die kosten ten hoogste € 20.000,- per experiment. Voor de uitbreiding van het experiment door deze wijziging geldt dezelfde berekening.

§ 7. Artikelsgewijs

Artikel I

Hierna worden de diverse onderdelen van artikel I toegelicht waarmee het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 is gewijzigd. Tussen haakjes staat het desbetreffende artikelnummer dat is gewijzigd.

Onderdeel A (artikel 1)

De wijzigingen in de begripsbepalingen van artikel 1, onderdelen e. tot en m. zijn ter verduidelijking van de desbetreffende soort opleiding of onderwijs zonder dat een inhoudelijke wijziging is beoogd. Dit omdat dit besluit meer experimenten mogelijk maakt die starten in het vmbo en eindigen in het mbo. De verwijzing in onderdeel p. is aangepast, nu artikel 2, eerste lid, opnieuw is vastgesteld en de technologieroute is opgegaan in de beroepsroute. In onderdelen v. en w. zijn nieuwe begripsbepalingen toegevoegd vanwege de uitbreiding van het aantal experimenten.

Nu een experimentele leerroute enerzijds is gegrond op de Wet op het voortgezet onderwijs alsmede de Wet educatie en beroepsonderwijs maar anderzijds uit kracht van dit besluit daarvan afwijkt, is in het tweede lid bepaald

dat het begrip "begeleide onderwijsuren als bedoeld in artikel 7.2.7., zesde lid, van de WEB" in dit besluit mede betrekking heeft op het onderwijsprogramma en de onderwijstijd die gedurende de experimentele leerroute wordt verzorgd door de vmbo-school. Dit is mede noodzakelijk omdat de afwijkende voorschriften (zie artikelen 6, 6a en 6b) betrekking hebben op het onderwijsprogramma en de onderwijsuren gedurende de gehele experimentele leerroute.

In dit besluit wordt verder het begrip studiejaar gebruikt om gedurende de gehele looptijd van het experiment ook het schooljaar in het vmbo aan te duiden. Het begrip leerling was al eerder geïntroduceerd.

Onderdeel B (artikel 2)

Dat het aantal experimenten wordt uitgebreid en er meer typen doorlopende leerlijnen kunnen worden ingericht dan voorheen door een daartoe samenwerkende school en instelling, komt tot uitdrukking in het nieuw vormgegeven eerste lid van artikel 2.

Vanwege dit wijzigingsbesluit zijn er thans twee soorten vakmanschaproutes mogelijk. Het eerste lid, onderdeel a, beschrijft de route voor de leerling die start in de basisberoepsgerichte of de kaderberoepsgerichte leerweg van het voorbereidend beroepsonderwijs. Daarbij is het niveau van het onderwijsprogramma zodanig ingericht dat een diploma basisberoepsopleiding in het beroepsonderwijs kan worden behaald. Deze leerroute bestond reeds sinds de aanvang van het experiment in 2014.

Het eerste lid, onderdeel b, beschrijft een nieuwe variant daarop, namelijk voor de leerling die start in de kaderberoepsgerichte leerweg en doorstroomt naar de vakopleiding in het beroepsonderwijs. Deze route is nieuw.

Ook nieuw is de beroepsroute. Dit is een doorlopende leerlijn vanaf het derde schooljaar van het vmbo, in de kaderberoepsgerichte, gemengde of theoretische leerweg, naar de middenkaderopleiding in het mbo. Deze route staat daarmee ook open voor opleidingen in de vmbo-sectoren zorg en welzijn en economie en de daarop aansluitende mbo-opleidingsdomeinen. De beroepsroute wordt daarmee de generieke benaming voor de doorlopende leerroute naar het diploma middenkaderopleiding. Het blijft evenwel toegestaan voor de andere, reeds sinds 1-1-2014 bestaande beroepsroute om de naam technologieroute te blijven gebruiken. De technologieroute heeft echter alleen betrekking op reeds toegekende experimenten bij opleidingen in de sectoren/opleidingsdomeinen techniek of landbouw. In juridisch-technische zin wordt de technologieroute daarmee een reeds bestaande, specifieke variant op de thans ingevoerde, algemene beroepsroute.

Waar dus in dit besluit de beroepsroute wordt genoemd, wordt daarmee ook de technologieroute bedoeld.

Nieuw is dat de beroepsroute voortaan in principe ook openstaat voor de leerling die de kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo volgt. Zodoende kunnen de betere leerlingen uit die leerweg in het kader van hun experimentele leerroute ook sneller doorstromen naar een middenkaderopleiding.

Het tweede lid bevat enkele aanvullingen ten opzichte van het vorige besluit. Zo kan er door dit besluit niet alleen sprake zijn van afwijkingen van de Wet op het voortgezet onderwijs maar ook van de Wet educatie en beroepsonderwijs sinds de wijzigingen in studieduur (artikel 7.2.4a, derde lid, WEB) en onderwijstijd (artikel 7.2.7, derde en vierde lid WEB). Daar komt nog bij dat als gevolg van de inwerkingtreding van de wet tot Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet medezeggenschap

op scholen en de Wet voortgezet onderwijs BES ter modernisering en vereenvoudiging van de normen voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs (Staatsblad 2015, ...; TK 2013/2014, 34010, nr. 2) een experimentele leerroute op meer onderdelen in strijd kan komen met de Wet op het voortgezet onderwijs. Zie daarover paragraaf 3 van het algemeen deel.

Onderdeel C (artikel 3)

De toegevoegde zin in het eerste lid expliciteert dat zowel school als instelling de aanvraag moeten ondertekenen, maar dat de bijlagen niet steeds door beide behoeven te worden ondertekend mits zij onderdeel uitmaken van de aanvraag. Artikel 3, tweede lid, onderdeel b, van het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 wordt gewijzigd in die zin dat niet alleen de adviezen van de medezeggenschapsraad van de vmbo-school moeten worden overgelegd bij de aanvraag, maar ook de adviezen van de medezeggenschapsinstellingen bij de instelling voor beroepsonderwijs. In de praktijk leverde de beperking tot het advies van de medezeggenschapsraad veel vragen op. Daarom wordt dit gelijkgetrokken. Uiteraard behoeft het bevoegd gezag slechts advies te vragen bij voorgenomen nieuwe aanvragen. Lopende, reeds goedgekeurde, experimenten worden hiermee dus niet geraakt. De wijziging van artikel 3, tweede lid, onderdeel c, behelst een vereenvoudiging voor de indieners van de aanvraag tot deelname aan het experiment. Voortaan kan volstaan worden met één projectplan, dat niet meer separaat behoeft te worden ondertekend. Het projectplan behoort inzicht te bieden hoe de samenwerking op bestuurlijk en operationeel niveau gestalte krijgt. Ook moet inzicht worden geboden in -in ieder geval de contouren van- het onderwijsprogramma voor de doorlopende leerroute. Door de nieuwe opzet van onderdeel c kunnen onderdelen d en e vervallen.

Het derde lid van artikel 3 vereist dat de samenwerkende school en instelling aangeven op welke sector in het vmbo en aansluitend welk opleidingsdomein in het mbo het experiment betrekking heeft. Nu het aantal mogelijke experimenten wordt uitgebreid, en er met name meerdere soorten vakmanschaproute mogelijk zijn, dient de aanvraag ook aan te geven op welke experimentele leerroute de aanvraag betrekking heeft.

Het vierde lid verruimt de mogelijkheid om tegelijkertijd voor meerdere experimenten aanvragen in te dienen. Wel kan een aanvraag steeds maar betrekking hebben op één experimentele leerroute die eventueel meerdere sectoren en aanverwante opleidingsdomeinen beslaat, en wordt het besluit tot goedkeuring van het experiment per aanvraag genomen.

Het nieuwe onderdeel c in het achtste lid maakt duidelijk dat een instelling voor beroepsonderwijs in het kader van dit besluit geen aanvraag mag doen voor een beroepsopleiding die ook al onderdeel uitmaakt van het experiment in het kader van het Besluit experiment beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl. Dit om het onderzoek naar de effecten van beide experimenten zo zuiver mogelijk te houden.

Onderdeel D (artikel 4)

In lijn met artikel 3, derde lid, van het Besluit bepaalt artikel 4, eerste lid, onderdeel e, dat de samenwerkingsovereenkomst vastlegt op welke sector van het vmbo en op welk aanverwant opleidingsdomein in het beroepsonderwijs de leerroute betrekking heeft. Daardoor kan de tekst van onderdeel f. vervallen. Het nieuwe onderdeel f. van artikel 4, eerste lid, is geënt op de oude tekst van onderdeel e, sub 2°. De bepaling wil duidelijk maken dat de uiteindelijke keuze van de kwalificaties die onderdeel uitmaken van de experimentele leerroute niet

reeds in de aanvraag behoeft te worden gemeld: de samenwerkingspartners kunnen deze gaandeweg bij de uitvoering van het experiment bepalen binnen het opleidingsdomein waarop de goedkeuring van het experiment betrekking had. Wel is het uitgangspunt dat de keuze van deze kwalificaties mede in afstemming met het relevant bedrijfsleven plaatsvindt. Daarom moet de wijze waarop die keuze in samenspraak met het bedrijfsleven uiteindelijk tot stand zal komen in de samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd. Bij nader inzien is in dit kader geen specifieke betrokkenheid van leerlingen en deelnemers of ouders nodig of zal dit reeds via de gebruikelijke medezeggenschapskanalen tot stand komen.

Onderdeel E (artikel 5)

Deze bepaling is veralgemeniseerd, zodat de inrichtingseisen op alle experimentele leerroutes van toepassing zijn. Dit wordt tot uitdrukking gebracht door de wijziging van het opschrift en de wijzigingen in het derde en vierde lid.

Het eerste en tweede lid zijn opnieuw vastgesteld met het oogmerk duidelijker naar voren te laten komen dat de essentie van een experimentele leerroute de inrichting van één doorlopende leerroute tussen vmbo-school en mbo-instelling is. De essentie daarvan is dat zij samenwerken en gezamenlijk een onderwijsprogramma tot stand brengen. Zij richten dat programma in als één doorlopende leerlijn vanaf het derde schooljaar vmbo tot en met een diploma in het beroepsonderwijs. Daartoe moet het onderwijsprogramma in het kader van het experiment als één geheel worden aangeboden aan de leerling en deelnemer. Het tweede lid bepaalt dat de bevoegde gezagsorganen daarbij kunnen afwijken van normaliter verplichte programma-onderdelen uit het vmbo. Hiermee wordt voorkomen dat programma-onderdelen uit het vmbo overlappen met die uit het onderwijsprogramma van het beroepsonderwijs. Zodoende wordt ook tijdwinst geboekt, waardoor het opleidingstraject korter kan duren. Het doel is immers de leerling –zonder concessies te doen aan de kwaliteit van de leerstof voor het vmbo en de beroepsopleiding— soepel van vmbo naar mbo te laten doorstromen en zo snel mogelijk het aansluitende diploma beroepsonderwijs te laten behalen.

Het oude artikel 6 vervalt, omdat dat door de veralgemening van artikel 5 niet meer nodig is. Alleen artikel 6, derde lid, blijft gelden voor de technologieroute en wordt daarom als nieuw lid 8 aan artikel 5 toegevoegd.

Onderdeel F (artikel 6)

Artikel 6 wordt opnieuw vastgesteld en heeft thans betrekking op de toegestane studieduur van de experimentele leerroute in zowel de vakmanschaproute als de beroepsroute. Dit is nodig omdat sinds 1 augustus 2014 het bevoegd gezag van een instelling ingevolge artikel 7.2.4a., eerste en derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs verplicht is zijn onderwijsprogramma in een wettelijk voorgeschreven duur, die verschilt per beroepsopleiding, aan te bieden.

Voor de mavo en het voorbereidend beroepsonderwijs (het voortgezet onderwijs dus) is onveranderlijk dat ingevolge de artikelen 9 respectievelijk 10a van de Wet op het voortgezet onderwijs de studieduur 4 jaren bedraagt. Omdat een van de doelstellingen van het experiment is en blijft om te onderzoeken of een verkorting van de totale leerroute mogelijk is, kan daarbij strijd met voornoemde artikelen ontstaan. Zie daarover ook paragraaf 3 van het algemeen deel.

Daarom bepaalt het nieuw geformuleerde artikel 6, eerste lid, van dit Besluit dat van genoemde wetsbepalingen mag worden afgeweken. Daarvoor in de plaats wordt thans in artikel 6, eerste lid, bepaald hoe lang de experimentele leerroute mag duren. Deze duur ziet op het gehele onderwijsprogramma zoals het door de bevoegde gezagen van school en instelling wordt aangeboden in het kader van de experimentele leerroute.

De reden dat artikel 6 van dit Besluit een minimale studieduur vaststelt voor de leerroutes, is dat hiermede een zekere waarborg voor de minimaal vereiste kwaliteit wordt gegeven. Als stelregel is genomen dat de verkorting ten opzichte van de reguliere route ten hoogste één studiejaar bedraagt. De maximale duur van de route is gelijk aan de reguliere duur (bovenbouw vmbo + studieduur beroepsopleiding).

Voor de middenkaderopleidingen die niet drie maar vier jaren duren, bepaalt artikel 6, eerste lid, onderdeel d, dat de minimaal vereiste studieduur van de experimentele leerroute ook een jaar langer is. Een dergelijke leerroute moet dus minimaal vijf jaren duren, zodat een verkorting in het onderwijsprogramma van één jaar mogelijk is.

Onderdeel G (artikel 6a en 6b)

Om een vergelijkbare reden als toegelicht bij artikel 6, voorziet dit besluit in de mogelijkheid af te wijken van de wettelijke bepalingen omtrent de urennorm in een of meer studie jaren. Artikel 6a bepaalt daarom voor een leerroute die wordt vormgegeven in de beroepsopleidende leerweg uit hoeveel uren onderwijstijd (begeleide onderwijsuren) en uren beroepspraktijkvorming een onderwijsprogramma moet bestaan. Bij de leerroute die is ingericht als beroepsopleidende leerweg van een beroepsopleiding moet meer onderwijstijd worden geprogrammeerd dan praktijkvorming. Artikel 6b is de pendant van artikel 6a voor de beroepsbegeleidende leerweg.

In samenhang gelezen met artikel 5, vijfde lid, van dit Besluit kan een leerling die bij de start van het experiment jonger is dan 16 jaar oud alleen deelnemen in de beroepsopleidende leerweg (bol-variant). Dit volgt overigens ook al uit artikel 8.1.1., derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, waarvan in het kader van een experiment niet mag worden afgeweken. Die bepaling regelt dat een beroepsopleiding in de beroepsbegeleidende leerweg (dus met de nadruk op praktijkervaring opdoen) uitsluitend openstaat voor degene die al 12 volledige schooljaren heeft volbracht of aan het einde van het leerjaar waarin hij de leeftijd van 16 jaren heeft bereikt. Voor de duidelijkheid is daarom in artikel 6b, eerste lid de bijzin "onverminderd artikel 8.1.1., derde lid, van de WEB" ingevoegd. In de praktijk zal vaak ingaande het derde studiejaar van de doorlopende leerroute de leerplicht vervallen. In dat geval staat toelating tot de bbl-variant open.

Onderdeel H (artikel 7)

Nu de vakmanschaproute, afhankelijk van de gevolgde vooropleiding, kan opleiden tot een diploma basisberoepsopleiding of een diploma vakopleiding, is de tekst van artikel 7 in deze zin aangepast.

Onderdeel I (artikel 8) en J (artikel 9)

Aangezien de beroepsroute met dit besluit wordt geïntroduceerd als overkoepelend begrip voor doorlopende leerroutes naar de middenkaderopleiding in het mbo, wordt de term technologieroute geschrapt en is de tekst van artikelen 8 en 9 in deze zin aangepast. Verder is een omissie in

artikel 8, eerste lid, onderdeel a, hersteld door te verwijzen naar de middenkaderopleiding.

Onderdeel K (artikel 15)

Nu de beroepsroute en de vakmanschaproute op mbo-3 niveau met dit besluit worden geïntroduceerd, wordt in artikel 15 gepreciseerd dat deze routes vanaf het school- en studiejaar 2016-2017 kunnen worden aangeboden. Het streven is dat dit besluit op 1 januari 2016 in werking treedt, zodat in de tussentijd aanvragen tot samenwerking en deelname aan het experiment kunnen worden voorbereid, de organisatie op poten kan worden gezet, en leerlingen kunnen worden geworven. De aanvraagprocedure zal, zoals nu ook al het geval is, worden geregeld in de Uitvoeringsregeling experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014–2022.

Onderdeel L (artikel 16)

Gelet op het tijdstip waarop de experimenten eindigen, is bij nader inzien besloten het tijdstip van evaluatie te wijzigen en uit doelmatigheidsoverwegingen niet meer tweemaal te evalueren maar slechts eenmaal. Het tijdstip van deze evaluatie is zodanig dat op basis van de evaluatie een besluit kan worden genomen over al dan niet indienen van een wetsvoorstel om de doorlopende leerroutes structureel in te voeren, in welk geval de lopende experimenten zonder onderbreking kunnen worden voortgezet tot over dit wetsvoorstel is beslist. Daarom wordt in dit artikel thans bepaald dat de evaluatie zal plaatsvinden in de loop van het jaar 2021. Het evaluatierapport zal daardoor eerder dan de wettelijke eis, namelijk uiterlijk op het tijdstip als bedoeld in artikel 11a.1.vijfde lid, van de WEB en artikel 118t, vijfde lid, van de WVO (uiterlijk op 30 april 2022), aan beide Kamers van de Staten-Generaal worden gezonden. Het eventuele wetsvoorstel kan dan tijdig voor 1 augustus 2022 worden ingediend.

Dat is nodig, omdat de experimenten alleen mogen worden verlengd na de einddatum van 1-8-2022 indien op dat tijdstip een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend. Een evaluatie aan het eind van het experiment zou, indien voortzetting van het experiment wenselijk wordt gevonden, ervoor zorgen dat er een gat ontstaat en de lopende leerroutes niet zouden kunnen worden gecontinueerd. Dat is in dat geval nadelig en daarmee onwenselijk voor de leerlingen en de deelnemende scholen en instellingen.

Artikel II

Zoals toegelicht bij artikel I, onderdeel K, is inwerkingtreding van dit besluit gewenst op 1 januari 2016, opdat belangstellende scholen en mbo-instellingen voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden en een gezamenlijke aanvraag in te dienen.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,